

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izjava vrak dan resen
medrij in praznikov.
Issued daily except Sun-
days and Holidays.

TO—YEAR XV. Cena: Dola
in 25.00.

Kotred as second-class matter January 28, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 23. decembra (Dec. 23), 1922.

Subscription \$5.00
Yearly

Uredniški in upravniki
prostor: 2657 So.
Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 So. Lawndale Ave.
Telephone Lawndale 4633

STEV.—NUMBER 300.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

'INDIVIDUALIZEM ODHAJA, SOCIALIZEM PRIHAJA,' TOŽI BANKIR.

Chicago, Ill. — Fr. H. Sissen, podpredsednik Guaranty Trust Co. v New Yorku, je potožil v četrtek zvečer na neki gosti v hotelu La Salle, da individualizem izginja v Ameriki, z druge strani pa maršira socializem. "Bloki v kongresu in splošno gibanje v organizacijah je znamenje velikih izprenemb v našem narodnem življenju," je rekel Sissen. "Nekdanjega poštenega individualizma, kakšnega so poznali puritanski očetje, ki so zaupali v Boga in v sru smodnik, ni več, mesto tega pa prihaja socializem."

OBRAVNAVA PROTI RUDARJEM V HERRINU.

Zagovorništvo je nastopilo s svojimi pričami, ki imajo pobijati državno evidenco.

PROCES SUSPENDIRAN DO 2. JANUARJA.

Marion, Ill. — Državni tožitelj je v četrtek popoldne zaključil evidence proti petim rudarjem, ki so obtoženi umorov v znani bitki s stavkokazi tekom stavke dne 22. junija t. l. Glavni zagovornik Angus W. Kerr je predlagal, da se razprava za ta dan zaključi, ker ima več formalnih predlogov na sodišče, predno nastopijo priče v prid obtožencev. Sodnik je sprejel predlog in je bil zaključen. Obravnavo se je ponovila včeraj zjutraj in nadaljevala se bo danes, nakar bo suspendirana čez praznike do 2. januarja.

Kerr je dejal v svoji adresi, da njegov predlog je, da sodišče zavrne obtožnico, ker ljudski tožitelj ni dokazal krvile obtožence. Onsicer ve, da predlog ne bo sprejet, toda predloga zato, da pojde v zapisnik. Zagovorništvo dokazuje, da so bili gardisti in stavkokazi napadci, ne pa rudarji; ti so izvajali prelivanje krvi in prejeli posledice za svoje izvajanje. Zagovorništvo prednese dokaze, da so imeli stavkokazi in gardisti dolgo vrsto zločinov na svoji vesti.

Dalje je rekel Kerr, da so izvedeli nekaterih državnih prič na vladni fabrikacija. Med temi pričami je časnarski poročevalci Donald M. Ewing in tudi dr. Shipman, kompanijski zdravnik.

Te priče so zato pričale, da dobegrado, katero je ponudila prosekacija.

Zagovornik je tudi dejal, da ima na razpolago stotine prič — farmerjev, delavev in najboljih državljanov v okraju Williamson — ki dokažejo, da obtoženi niso v nobeni zvezi z umori, katerih so obtoženi.

Končno je Kerr napadel tožiteljstvo, ki je financirano privatno iz žepov illinoiskih kapitalistov.

Predno je državna zaključila evidence, je pozvala več trgovcev iz Herrina z železnino, ki so pričali, kako so rudarji v celih skupinah pobrali puške, revolverje in strojivo, kjer so ga mogli dobiti. C. P. Shaffner je pričal, da so stavkarji prišli v prodajalne in zahtevali puške in naboje. Rekli so, da naj pošte račun krajevnih organizacij. Shaffner ni hotel dati stvari, dokler ne dobi besede od Hughja Willis, predsednika unije, da bo vse plačano. Kmalu potem ga je nekdo pozval na telefon in zdele se mu je, da je Willis, ki je rekel, da "fantje bi radi nekaj nabojev, ker pojdejo na lov na ptice in na bo plaćan v redu." Stavkarji so nato odnesli 12 pušk in 300 zavojev municije. To je bilo zjutraj dne 21. junija.

**SENATOR BORAH ŽELI NOVO
KONFERENCO GLEDE OD-
SKODNIN IN RAZOROŽENJA.**

Washington, D. C. — Senator Borah je dodal k mornariški predlogi predlogi dostavek, po katerem naj predsednik sklice novo konferenco glavnih sil, na kateri naj razpravljajo sile o vstopitvijo zdravih gospodarskih razmer, o vojni odškodnosti in o mejstvju oboroževanja na morju in na suhem.

**WATER KUKLUKSOV ĐEČEJO
V VODI**

Mer Rouge, La. — Miličarske čete so utaborjene ob jezerih v tem okraju in najbrž ostanejo v oblasti tukaj prek praznikov.

Poverjena jim je naloga, da preidejo vse jezera v tem okraju po truplih dveh državljanov, ki sta bila umorjena od ljudi v kuksovski maščeradni opravi.

Oblasti so znana imena več oseb, ki so sodelovalo pri državskem činu. Zdaj žele najti še trepla, na kar obtožijo več oseb.

Velik deficit Nemčije.

Berlin, 22. dec. — Proračun za leto 1923 izkazuje 721 milijard mark deficit.

HUDDLESTONOVА KRITI- KA JE ZADELA HUDO.

KLJUB TEMU SO JO IGNORI- RALI ČASNICKARESKI POROČE- VALCI.

Poslušali so, poslušali, a molčali so tudi.

Washington, D. C. (Fed. Press.) — Huddleston iz Alabama je našel v kongresu v splošno gibanje v organizacijah, ki je znamenje velikih izprenemb v našem narodnem življenu," je rekel Sissen. "Nekdanjega poštenega individualizma, kakšnega so poznali puritanski očetje, ki so zaupali v Boga in v sru smodnik, ni več, mesto tega pa prihaja socializem."

Australijevi delavci v Avstraliji in vse kaže, da bodo vladavša stranka v prihodnjem parlamentu.

Nedeljni izid do danes je sledič: Delavska stranka 34, nacionalisti 7 in liberalci 14 poslanec.

Oddaljeni kraji, ki se niso spomnili glasov, bodo nedvomno poslali večino Delavske stranke, najti nacionalisti in liberalci, jekrili so močni, so že dobili poslala o svojih glasovih.

Upanje nacionalistov prve dni, da ministriki predsednik W. M. Hughes mogoče obdrži viso in poslobo bolj reakcionarnih liberalov, je umrl vsled neprislikovanega rezultata glasov Delavske stranke, ki so nasprotniki zdaj priznavajo, da bo imela Delavska stranka večno v parlamentu nad kapitalistično koalicijo in bo organizirala vladu. Hughes ne more razumeti na liberalce, kajti deset poslancev izmed štirinajstih liberalov, ki so izvoljeni, je vodilo pred poslanci odprt boj proti njemu. Tih deset poslancev se je prepričalo delavcem, če bo potrebna akcija proti Hughesu.

Reakcionarno časopisje je silno parjenje in priporoča Hughesu,

aj sprejme poraz in poda ostavko. Hughes je bil izvoljen, toda vse njegovih ministrov je poslanih.

Volinji izid v Avstraliji je stravil udarec za imperialistično in zadnjinsko politiko Hughesove vlade; obonem je poraz za avstraliske kapitaliste, ki so po zgledu kapitalistov na drugih kontinentih pričeli pestiti delavce z zniževanjem mezd, podaljševanjem delavnika in napadi na njih organizacije.

Delavska stranka v Avstraliji je — kakor v Angliji — federacija mnogih delavskih organizacij, toda bolj radikalna kakor angleška, ker ima socializiranje vseh industriji za svoj končni cilj.

LAKO SODI JEKLARSKI MAGNAT O POLOŽAJU.

Chicago, Ill. — V mesto se je pripeljal jeklarski baron Gary, da preživi praznike v družbi svoje hiere. Obsuli so ga takoj časnarski poročevalci, da ga intervjaujo. Kajti važno je za svet, da izve, kako kihia industrijski knez. Vprašali so ga, kako sodi o položaju. Jeklarski magnat je pa lakonično odgovoril: "Delajte, delajte, delajte!" Ko je to važno reč izbetal v svet, je dovršil, da mora konzervativem zdobiti radikalizem. S tem je blizu avdijence končana, Gary se je pa udal sladkemu razmišljavanju v udobnem in krasnem Blackstonevem hotelu. Jeklarski delavci so pa v raznih jeklarskih delih, delali, delali — za jeklarske magnate.

**ZETVE KUKLUKSOV ĐEČEJO
V VODI**

Mer Rouge, La. — Miličarske čete so utaborjene ob jezerih v tem okraju in najbrž ostanejo v oblasti tukaj prek praznikov.

Poverjena jim je naloga, da preidejo vse jezera v tem okraju po truplih dveh državljanov, ki sta bila umorjena od ljudi v kuksovski maščeradni opravi.

Oblasti so znana imena več oseb, ki so sodelovalo pri državskem činu. Zdaj žele najti še trepla, na kar obtožijo več oseb.

NEWYORŠKA KURIV-

NA UPRAVA NE VR-

ŠI SVOJE NALOGE.

PREBIVALCI ZMRUJEJO SREDI NEIZMERNE ZA- LOGE PREMOGA.

Mt. Olive, Ill. — (Fed. Press.)

— Pomanjanje kuriva sredi prebivalstva je poročevalci, kjer so neizmerne zaloge premoga pod zemljo in dovolj premagarjev, da bi ga nakopal — te zdej na dnevnem redu v tem distriktnem. Prebivalci si ispoštujejo premog od sočev, kjer ga je imel. Tu sta dva premagarca, v katerih je prostora za 850 rudarjev, toda eden obnovlja le dva do tri dni v tednu, drugi pa samo eden dan. Polozaj v Stauntonu ni dosti bolj. Rudarji so sklenili razpravljati o stvari na seji svoje organizacije in skušali bodo, če je le mogoče, odpraviti blazne razmere, da morajo ljudje zmrzovati na kupu premoga.

ALI BO AMERIKA POMAGALA EVROPI.

Ameriški kapitalisti skušajo komisije in konferenčne brez diplomatičnih potov.

HUGHES ZANIKA POROČILA O INTERVENICI.

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je v četrtek zvečer formalno zanikal vesti iz Londona, da je ameriška vlada sklenila poslati komisijo s Hooverjem na delu v Evropo z namenom, da preide reparacijsko situacijo. Hughes je rekel, da administracija ne posluje nikogar v Evropo.

Washington, D. C. — Iz poplavne vesti in goste megle propagande, ki gre za tem, da Amerika pomaga potegniti Evropo iz ekonomskega blata, se je izčimila vost, da pojde ameriška komisija v Nemčijo v svrhu, da ugotovi, koliko sploh more Nemčija plačati od skodnine zaveznikom. Gibanje za javne informacije, zavajajo in varovajo novice, ki se podajajo ljudstvu, zaradi tega je njih varnost v tem, da poti dočakajo kritiko. Sebe identificirajo večkrat kot vlada, ker se jim večkrat dovolj dovolj kontrolirati njeno delo. Potlej se tudi militaristi in imperialisti z njihovimi mislimi o nepriljubljenih bodočih vojnah, za katere je potrebnna prisilna vojaška služba.

"Ne glede na to, ako so naši politični kazneni krivi, bi jih te gospoduje skupine obdržale v naravnosti, predvsem, da gotove vplivne skupine v tej deželi ne verjamajo v svobodo govora in v ustavni garantirane pravice. Kot užitkarji zlorabe našega sistema posedujejo te skupine dragocene privilegije — monopolie in kontrole nad velikim nakopičenim bogastvom. Boje se, da se razgali njih praktično delo in popravijo zla, s katerimi so se okoristili.

"Precej daleč kontrolirajo kazneni javni informacije, zavajajo in varovajo novice, ki se podajajo ljudstvu, zaradi tega je njih varnost v tem, da poti dočakajo kritiko. Sebe identificirajo večkrat kot vlada, ker se jim večkrat dovolj dovolj kontrolirati njeno delo. Potlej se tudi militaristi in imperialisti z njihovimi mislimi o nepriljubljenih bodočih vojnah, za katere je potrebnna prisilna vojaška služba.

"Ne glede na to, ako so naši politični kazneni krivi, bi jih te gospoduje skupine obdržale v naravnosti, predvsem, da gotove vplivne skupine v tej deželi ne verjamajo v svobodo govora in v ustavni garantirane pravice. Kot užitkarji zlorabe našega sistema posedujejo te skupine dragocene privilegije — monopolie in kontrole nad velikim nakopičenim bogastvom. Boje se, da se razgali njih praktično delo in popravijo zla, s katerimi so se okoristili.

"Precej daleč kontrolirajo kazneni javni informacije, zavajajo in varovajo novice, ki se podajajo ljudstvu, zaradi tega je njih varnost v tem, da poti dočakajo kritiko. Sebe identificirajo večkrat kot vlada, ker se jim večkrat dovolj dovolj kontrolirati njeno delo. Potlej se tudi militaristi in imperialisti z njihovimi mislimi o nepriljubljenih bodočih vojnah, za katere je potrebnna prisilna vojaška služba.

"Ne glede na to, ako so naši politični kazneni krivi, bi jih te gospoduje skupine obdržale v naravnosti, predvsem, da gotove vplivne skupine v tej deželi ne verjamajo v svobodo govora in v ustavni garantirane pravice. Kot užitkarji zlorabe našega sistema posedujejo te skupine dragocene privilegije — monopolie in kontrole nad velikim nakopičenim bogastvom. Boje se, da se razgali njih praktično delo in popravijo zla, s katerimi so se okoristili.

"Precej daleč kontrolirajo kazneni javni informacije, zavajajo in varovajo novice, ki se podajajo ljudstvu, zaradi tega je njih varnost v tem, da poti dočakajo kritiko. Sebe identificirajo večkrat kot vlada, ker se jim večkrat dovolj dovolj kontrolirati njeno delo. Potlej se tudi militaristi in imperialisti z njihovimi mislimi o nepriljubljenih bodočih vojnah, za katere je potrebnna prisilna vojaška služba.

"Ne glede na to, ako so naši politični kazneni krivi, bi jih te gospoduje skupine obdržale v naravnosti, predvsem, da gotove vplivne skupine v tej deželi ne verjamajo v svobodo govora in v ustavni garantirane pravice. Kot užitkarji zlorabe našega sistema posedujejo te skupine dragocene privilegije — monopolie in kontrole nad velikim nakopičenim bogastvom. Boje se, da se razgali njih praktično delo in popravijo zla, s katerimi so se okoristili.

"Precej daleč kontrolirajo kazneni javni informacije, zavajajo in varovajo novice, ki se podajajo ljudstvu, zaradi tega je njih varnost v tem, da poti dočakajo kritiko. Sebe identificirajo večkrat kot vlada, ker se jim večkrat dovolj dovolj kontrolirati njeno delo. Potlej se tudi militaristi in imperialisti z njihovimi mislimi o nepriljubljenih bodočih vojnah, za katere je potrebnna prisilna vojaška služba.

"Ne glede na to, ako so naši politični kazneni krivi, bi jih te gospoduje skupine obdržale v naravnosti, predvsem, da gotove vplivne skupine v tej deželi ne verjamajo v svobodo govora in v ustavni garantirane pravice. Kot užitkarji zlorabe našega sistema posedujejo te skupine dragocene privilegije — monopolie in kontrole nad velikim nakopičenim bogastvom. Boje se, da se razgali njih praktično delo in popravijo zla, s katerimi so se okoristili.

"Precej daleč kontrolirajo kazneni javni informacije, zavajajo in varovajo novice, ki se podajajo ljudstvu, zaradi tega je njih varnost v tem, da poti dočakajo kritiko. Sebe identificirajo večkrat kot vlada, ker se jim večkrat dovolj dovolj kontrolirati njeno delo. Potlej se tudi militaristi in imperialisti z njihovimi mislimi o nepriljubljenih bodočih vojnah, za katere je potrebnna prisilna vojaška služba.

"Ne glede na to, ako so naši politični kazneni krivi, bi jih te gospoduje skupine obdržale v naravnosti, predvsem, da gotove vplivne skupine v tej deželi ne verjamajo v svobodo govora in v ustavni garantirane pravice. Kot užitkarji zlorabe našega sistema posedujejo te skupine dragocene privilegije — monopolie in kontrole nad

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene eglasses po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zadnjeno dñe (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$5.00.

Naslov za vas, kar ima etik z Notoom:

"PROSVETA"

2657-58 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovens National Benefit Society.

Owned by the Slovens National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obiskovanju n. pr. (Dne. 31-22) poleg valognih imen na naslovnici do vam je s tem dnevnem potisku naročnina. Ponovitejo je pravno, da se vam ne ustavi list.

BESEDA STROKOVNIJAKOV IN PAMETNIH LJUDI SE ZDAJ URESNIČUJEJO.

Ko sta bili še stavki rudarjev in železničarjev v polnem zamahu, so pametni ljudje in strokovnjaki svarili, da naj se merodajni faktorji pobrigajo in pritisnejo na trmo-glave premogovniške podjetnike in železniške predsednike, da se stavki izravnata kmalu. Kajti če ne pride kmalu do sporazuma, bo po zimi primanjkoval premog. Ko je bila stavka rudarjev končana, so se taka svarila nadaljevala, da naj se konča stavka železniških delavcev, ker bo premog vseeno primanjkoval, ako ne bodo popravila na železniški opremi točno izvršena.

Trmoglavi železniški predsedniki so podajali izjavo v javnost, da se nahaja železniška oprema v najboljšem redu, kajti najeli so toliko stavkokazev, da lahko izvrše vsa popravila točno in dobro. In pri tem je ostalo. Stavka železniških delavcev se ni izravnala. Le na nekaterih železnicah so se železniški delavci vrnili na delo po takozvanem baltimorem sporazumu, drugje so pa ostali na stavki. Posledice so se kmalu pokazale.

Prišla je jesen in spraviti je bilo treba poljske produkte na trge. Najprvo ni bilo voz, da odpeljejo žito v žitnice. Na to je prišel glas od farmarjev iz Wisconsin in Minnesota, da ni vozov, da spravijo na trg krompir. In zdaj tožijo farmarji v Montani, ako se jim ne dostavijo vozovi za prevažanje živine na trg, da ne bodo mogli plačati davkov. Ze dvakrat so se obrnili na državnega prokuratorja, toda odpomoči še ni. Železniška družba jih tolaži z oblubami.

Prihrumel je vihar od severozapada. Mrzel val se je razli prek dežele do atlantskega obrežja in do Mehikiškega zaliva.

Ljudje, ki so preje uživali milo jesen in milo zimo, so naenkrat pričeli naročati premog. Trgovci s premogom v velikih mestih kot Chicago in New York pa izjavljajo, da ni trdega premoga na trgu. Dobí se le premog slabeje kakovosti ali pa mehki premog. Ko prihajajo ti glasovi o pomanjkanju premoga v javnosti, je pa sporočil urad v Washingtonu, da so v tednu, ki je končal z devetim decembrom producirali enajst milijonov ton mehkega premoga in dva milijona sto tisoč ton antracitnega premoga. V tednu, ki je končal 2. decembra so pa producirali skoraj dva milijona antracitnega premoga in nekaj nad deset milijonov ton mehkega premoga. Rudarji so storili svojo dolžnost, saj celo geologični urad izjavlja, da je bila letos tedenska produkcija največja v tednu, ki je končal z devetim decembrom.

Kje je zdaj ta premog? Ah, kje! Nekje na potu, v železniških vozovih. Na trgu ga ni, kajti če bi bil na trgu, bi ljudje ne tarnili, da ne morejo dobiti premoga. V okolici Chicaga so nekateri naročili trdi premog že pred dve ma mesecema, a nimajo ga še danes in tudi ne vedo, kdaj ga dobe. Najbrž spomladsi, ko bo na zemljo sijalo že toplo pomladansko solnce.

Za profitarje je zdaj prava žetev mastnih dobičkov. Slab premog se prodaja po izredno visokih cenah. Tako stane na pr. tona koka petnajst dolarjev šestdeset centov. Pred vojno je stala te vrste koka od pet do šest dolarjev in še ponujali so ga konzumentom, ker ga niso mogli spraviti v denar. Mehki premog se prodaja ravno tako po oderuških cenah, ako primerjamo rudarjevo mezdo s ceno premoga. Tona mehkega premoga se prodaja po več ko enajst dolarjev.

Zima je tukaj, ljudstvo prezeba in ne more dobiti premoga. Velike množine premoga se nahajajo v železniških vozovih, premog se prodaja po visokih cenah. Tak je položaj. In nihče merodajni faktorjev se ne gane, da bi povedal železniškim predsednikom, da je treba zdaj prepeljati premog na trge, ko ga ljudstvo potrebuje. Pa se čudi, da je ljudstvo nezadovoljno. Kdo pa ustvarja nezadovoljnost?

Dokler bodo merodajni faktorji samo božali profitarje in trmoglave velebizniške interese, bo ostala nezadovoljnost med ljudstvom.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J.
in čitateljev Prosvete.

Cenjenim dopisnikom! Pri dpisih, ki se nanašajo na razmere v naseljini, mora biti podpisano ime. To ni uredniška kaprica, ampak to zahtevajo pravila. Uredništvo priporoča vsem dopisnikom, da se ravnajo po tem navodilu ker prihranijo uredništvo veliko nepotrebna dela, sebi pa jeso.

Južni Ill. — Že dolgo se nisem oglašil v naši Prosveti, torej je čas, da kaj poročam o delavskih razmerah, ki so le bolj piškave. Majne slabo obratujejo, kakor skoraj po vsem Illinoisu kot vidimo iz dopisov. Po vsej sili hočejo izčrpati uboge delavce prej kot nastopi pomlad, da se bodo tedaj rajše podali, ako se prej ne bodo pogodili.

Kdo neki je drugi kriv temu kot sami delavelci, ker nočajo pri volitvah glasovati za svoje ljudi in se ne zavedajo, da le v pravi in močni organizaciji je mogoče ustvariti drugačni družbeni red. Delavelci, ki ste že dalj časa tu, preskrbiti si državljanke pravice in pristopajte k socialistični stranki, postanite člani ace. klubov in ustanavljajte nove klube. To je prava pot za naš delavcev, ki trpmo pod bičem mogotovec. Da le dol pod zemljo nas biščo, kjer jim kopljemo črni dijamant, da s tem množimo milijone na njihovih bankah. Se dačel smo v tej deželi za spremembo razmer, ki vladajo. Oni, ki bi lahko pospeševali hitrejše izboljšanje družbenega reda, se na to ne zmenijo in nočajo, da bi prisla kaka izpremba. Nekateri pa so tudi še taki, da jim je predvsem za to, da molijo, dajejo v čast in slavo božjo ter poslušajo duhovnike, kateri pa pridno delujejo, da ostanajo delaveči še bolj v tem in bo njim tako omogočeno dobro življenje na račun delavskih župljiev.

Zdi se, da delavstvo ne bo nikdar spregledalo. Sedaj, ko ima skozi zadnjih sedem let toliko izkušenj, kaj kapitalizem z njim počenja, da je bilo več čas izkorističeno in je preselepjeno pretakalo nedolžno mlado kri na številu. Ne kajtak, da se ne obrene na pravo pot. Vse drugače bolj se bodo moralni delavci zanimati za organizacijo, ako hocemo, da bo prišli boljši časi. Pa ne samo strokovno, tudi politično se moramo organizirati, še potem bomo kaj dosegli.

Rojaki, vpoštevajte to in organizirajte se. Naročajte se na dnevnik Proseto, kateri list vam nudi izobrazbo, ki jo predvsem potrebujemo. Tako se naročajte tudi na Preletarea. Poznam ljudi, ki nimajo teh listov, pa vseeno hočejo več vedeti kakor pa oni, ki redno čita. Kje naj pa delaveči dobimo drugje izobrazbo kakor v naših prednih listih, ki nam kažejo pot, katero naj zazemamo, da pridemo do boljšega življenja. Koliko rojaki bi bilo ogoljufan, ako bi Prosveta vedno ne opozarjala, naj se varujemo sleparjev, in ne navajala raznih slučajev in nečinov sleparij. Da se pride takim krivicam v okom je v glavnem potrebnata izobrazba potom podučenega čista. Rojaki sami izprevidite, da je to resnica, torej se ne boste ozirali na to, da se tu pa tam najde kak bedak, ki še vedno trdi, da Prosveta ni niš redna. Ce bi jo čital, bi ne trdil kaj takega.

Dopisnik iz južnega Illinoisa je oglašil v številki 288 in pod nekako poročilo, zaznati mreža vsa čast, samo bolj dosleden bi moral biti. O "mladiču", ki je preveč pogledal "gospo", je zapisal, da je dobil klofuto. Dasi sem bil navzoč, mi ni znano o kakih klofutih. Dasi prav je član in da je tak dopis v list, ni to v nikak napredku S. D., in tudi ne v izobrazbo. Tudi ni nikaka hrabrost, da se na tak način oglaša v listu. S. D. je postavil za izobrazbo rojakom in za slogom nad nami, ne pa da bi hodil vanj kdo delat razdro. Dopisnik tudi omenja, da je mladenič moral pobegniti pred "Marjanico", kot tudi ne odgovarjanec. Prej tudi ne odgovarjanec. Dokaze imam, da jo ima. Dne 12. decembra so rudarji glasovali za svoje uradnike in pri svojem lokalu sem bil odbran za štetje glasov z dvema drugima. Istočasno imajo pravico pri štetji tudi predsednik, tajnik in blagajnik vsakega lokala. Med glasovanjem sem videl, da več članov glasuje za Farringtonovega protivnika, kakor pa mladenič. S tem je le pokazal, da tudi starci, ki se ponaša s svojo načinostjo, niti oddalje ne dosega mladeniča, ki se sveda, kdaj je v S. D. in kako se ima tam obnašati. Ce pa kdo malo preveč pogleda v kožarec, mu svetujem, naj rajše ne hodi v S. D. Naj nidi ne misli, ko pride v Slovenski dom, da je v kaki trgovini.

Dopisnik piše, da bo mladenič prihodnje morda imel več priliku, da se eglasses po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zadnjeno dñe (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$5.00.

Naslov za vas, kar ima etik z Notoom:

"PROSVETA"

2657-58 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovens National Benefit Society.

Owned by the Slovens National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obiskovanju n. pr. (Dne. 31-22) poleg valognih imen na naslovnici do vam je s tem dnevnem potisku naročnina. Ponovitejo je pravno, da se vam ne ustavi list.

Ne bom je iskal, vasj v Slovenskem domu ne, kdor pa ima z menoj kaj, naj pride na moj dom ali pa naj se se na drugem mestu pritozi, in sicer na tak način, da bo odgovarjal resnici. Kdor ima kaj več zoper mene, me tudi lahko pokliče na debato, ako ga veseli in izkazalo se bo, kaj odgovarja resnici. Neumestno je tudi bilo naglašanje, kaj je več; član ali tisti, ki ni član dvorane. Če je tisti večer, ko se vrši prireditve član več kakor oni, ki pride k prireditvi in plača vstopino, naj bi o tem povedali prej. Jaz mislim, če kdo plača vstopino, ko je prišel k prireditvi, naj bo kdo hoče, ima pravico, da se na večer prireditve v dvorani zavabi kolikor hoče. Preneumno se mi zdi, da bi še naprej opisaval o tem in jemal prostor v našem nasprednem listu. Članom S. D. samo se svetujem, da drugikrat, ko se bo vršila veselica v domu, postopajo proti onemu, ki bo prvi pričel delati nemir in razdro. Pri tem naj se ne ozirajo ne na člane, ne Marjanico, ne na mladeniča ali kako "gospo" ali "gospodčino". Tudi stražnika bi bilo dobro, da bi dobili, ako ni mogče drugače imeti reda.

Prosveti želim obilo uspeha, delavcem pa več izobrazbe. — J. Sum.

Južni Ill. — Že dolgo se nisem oglašil v naši Prosveti, torej je čas, da kaj poročam o delavskih razmerah, ki so le bolj piškave. Majne slabo obratujejo, kakor skoraj po vsem Illinoisu kot vidimo iz dopisov. Po vsej sili hočejo izčrpati uboge delavce prej kot nastopi pomlad, da se bodo tedaj rajše podali, ako se prej ne bodo pogodili.

Kdo neki je drugi kriv temu kot sami delavelci, ker nočajo pri volitvah glasovati za svoje ljudi in se ne zavedajo, da le v pravi in močni organizaciji je mogoče ustvariti drugačni družbeni red. Delavelci, ki ste že dalj časa tu, preskrbiti si državljanke pravice in pristopajte k socialistični stranki, postanite člani ace. klubov in ustanavljajte nove klube. To je prava pot za naš delavcev, ki trpmo pod bičem mogotovec. Da le dol pod zemljo nas biščo, kjer jim kopljemo črni dijamant, da s tem množimo milijone na njihovih bankah. Se dačel smo v tej deželi za spremembo razmer, ki vladajo. Oni, ki bi lahko pospeševali hitrejše izboljšanje družbenega reda, se na to ne zmenijo in nočajo, da bi prisla kaka izpremba. Nekateri pa so tudi še taki, da jim je predvsem za to, da molijo, dajejo v čast in slavo božjo ter poslušajo duhovnike, kateri pa pridno delujejo, da ostanajo delaveči še bolj v tem in bo njim tako omogočeno dobro življenje na račun delavskih župljiev.

Kdo neki je drugi kriv temu kot sami delavelci, ker nočajo pri volitvah glasovati za svoje ljudi in se ne zavedajo, da le v pravi in močni organizaciji je mogoče ustvariti drugačni družbeni red. Delavelci, ki ste že dalj časa tu, preskrbiti si državljanke pravice in pristopajte k socialistični stranki, postanite člani ace. klubov in ustanavljajte nove klube. To je prava pot za naš delavcev, ki trpmo pod bičem mogotovec. Da le dol pod zemljo nas biščo, kjer jim kopljemo črni dijamant, da s tem množimo milijone na njihovih bankah. Se dačel smo v tej deželi za spremembo razmer, ki vladajo. Oni, ki bi lahko pospeševali hitrejše izboljšanje družbenega reda, se na to ne zmenijo in nočajo, da bi prisla kaka izpremba. Nekateri pa so tudi še taki, da jim je predvsem za to, da molijo, dajejo v čast in slavo božjo ter poslušajo duhovnike, kateri pa pridno delujejo, da ostanajo delaveči še bolj v tem in bo njim tako omogočeno dobro življenje na račun delavskih župljiev.

Johnston City, Ill. — Dne 17. t. m. je obiskal naše mesto predsednik našega distrikta Frank Farrington, da sam bo dokazal, kako potrebno je, da njega napolimo za predsednika 12. distrikta U. M. W. of A. v Illinoisu. Farringtonov govor je poslušalo še priljčno število rudarjev. Prvo, kar je pričel govoriti je bilo to, da njega ne briga, kako bomo mi pri volitvah glasovali, ali, da bo izvoljen na novo in bo ob tej priliki dobil več glasov kajkoli prej.

Nato je pričel nek rudar bližje k njemu, hotel ga vprašati, kako more to biti, a v tem se je nekaj zgodilo, česar se ni nihče nadeljal. Pri tem smo uvideli, da Farrington ni prišel k nam kot predsednik organizacije rudarjev, temveč kakor ruski car — zastrašen. Ta straša pa je bila sestavljena iz nekaterih članov, ki so Farringtonovi prisilki. Polovica ljudi je zapustila dvoranovo, ko je strašar odvedel siromašne rudarje v zapor. Zahtevali so osvoboditev svojega tovariša, ki je tudi bil kmalu oproščen.

Farrington je nadaljeval svoj govor, izvajajoč, da on ni bil nikdar za separativno pogodbo začetnik, da moramo biti zelo previdni, da izhajamo v tej veliki draginji.

Gospodje kapitalisti nas izkoristijo, kjer le morejo.

Na Zahvalni dan se je v Slovenskem narodnem domu vršila veselica v spomin 10-letnice obstanka ženskega društva "Zmagonska krons", št. 184 SNPJ, ki je bila tako dobro obiskana, da ne more da sreči miru prej, da se zavrhavamo.

Farrington je nadaljeval svoj govor, izvajajoč, da on ni bil nikdar začetnik, da moramo biti zelo previdni, da izhajamo v tej veliki draginji.

Ne nameravam poročati o delavskih razmerah, kajti take so potrebe, ki se zanimajo za tak klub, v soboto dne 30. decembra ob sedmi uri zvečer v čitalnici Slovenskega doma. Kdor ima to reje resno voljo, delovati v korist delavstva in skupnosti, pa naj se bo iz North Chicaga ali Waukegan, naj pride na mnenje večjega čitalnega na sestank, potem pa zavzememo nadaljnje korake v tem oziru. Torej na svidenje! — J. A. A. L.

podpore. Prijopite, dokler preprečite.

Pozdrav vašem članom in čam ter čitaljem Prosvete, sele božične praznike in sred Novo leto želi vašem — Sloven.

North Chicago, Ill. — Veliki poročil je bilo o izidu volitv v 7. novembra križem Združenih držav v Prosveti in Proletarij Iz North Chicaga in Waukegan smo tisto največ radi tega, ki posameznik nerad poroča, manj, saj bo že drugi. Ravno na pot pride delovanje na političnem polju brez političnega klub.

Akoravno je ljudstvo zavedno, se vedno v voli socialistične kandidate, nimamo političnega klub.

Da je ljudstvo zavedno, se videlo pri zadnjih volitvah dne 7. novembra v North Chicagu pravem volilnim oddelku,

BOJ CESTNOŽELE- ZNIŠKIH DELAV- CEV V BUFFALU.

STAVKA TRAJA ŽE ŠTIRI IN
DVAJSETI TEĐEN.

Ustavbeni kljub temu vtrajajo
neustrašeno v stavki.

Buffalo, N. Y. — Napočil je štiri in dvajseti teden, od kar so zastavili tukajšnji cestnoželezniški uslužbenci, ker jim je kompanija hotela vzeti pravico do samostojne organizacije, in jih prisiliti, da se organizirajo v kompanijski uniji. Za mezde, delavni čas in delavne razmere se ni šlo. Izi se, da kompanija — International Railway kompanija, že stoka pod težo butare.

Ljudstvo se je obrnilo na stran stavkarjev. Ljudstvo se ni maralo voriti na cestni železnici in vozovi so držali prazn. po tračnah. Takoj je bila izdana sodnjaka prepoved proti avtomobilom, ki so prevažali ljudstvo, katero se ni hoteli poslužiti cestne železnice. Na to se je ljudstvo pričelo posluževati avtomobilom, ki so imeli napis "Hvala vam."

Vozina se ni pobirala, ampak vsak je vrgel v škrinjico drobiža, kolikor ga je hotel. Tudi to so ustavili. Zdaj je ljudstvo pričelo hoditi. Vsakod, ki ni bil prisilen se poslužiti cestne železnice radi nujnih opravkov, je šel raje peš, kot da se je vozil. In če bi mogla cestnoželezniška družba, bi prav zanesljivo prepovedala ljudstvu tudi hoditi.

Posledice stavke so očividne. Komisar Perkins pravi, da je bilo pred leti v obratu po 1200 voz, zdaj pa družba obratuje le okoli pet sto. In vzrok za to je iskatki v tem, da ljudje raje hodijo peš, kot da se vozijo.

Proti družbi je bilo vloženih več ko tisoč odškodninških tožb, od kar stavkozaki vozijo vozove. Nekateri tožbe so bile vložene radi poškodb, druge, ker so bili ljudje ubiti.

Kompanija se obrnila na finančna pomoč na finančnike v New Yorku. Toda pogoji niso ugodni za kompanijo. Uprava kompanije bi se rado izkopalila iz jame, katero si je sama izkopalila in stavila razne ponudbe finančnikom.

Vsi člani organizacije cestnoželezniških uslužbencov bodo davalni po endnevni zasluzek za stavkujoče tovariše v Buffalu, da vodstvo organizacije preskrbi vsakemu štrajkarju božično darilo.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Tesarška unija št. 7 v Minneapolisu je posodila \$1000 "National Defense Council" v Chicagu v prid delegatom komunistične stranke, ki so bili arretirani v Michiganu v zadnjem avgustu. Obravnavna proti Wm. Z. Fosterju in drugim obtoženem prične 15. januarja v St Josephu, Mich.

Kriza v Mehiki. Premogovniki v mehiški državi Coahuili so bili zaprti te dni in na tisoče rudarjev je brez dela.

Generalna stavka rudarjev na Poljskem. Iz Varšave javljajo, da rudarji stavkajo po vsej Poljski. Štrajk je pričel v Gornji Sleziji.

Stavka železniških mehanikov nadaljuje še v mnogih mestih Amerike. Vests v Pittsburghu, Kan., se glasi, da se ondotni stavkarji krepko drže. "Rajhi počakamo, da pekel zmrzne, predno gremo skebat v delavnice," izjavlja stavkarji. — Stavkarjem v St. Louisu pomaga izredno huda zima. Železniška oprema, kateri manjka potrebnih popravil, odpoveduje storitev in vlaki so po tri ure kasni. In proti mrazu nimajo "indžukšna"!

CENE DELAVČEVIN POTREB-
ŠČIN STOJE SE ODSTOT-
KOV NA ONIMI L. 1914.

New York, N. Y. — Cene življenskih potrebščin za delavske društine v Ameriki so stale 15. novembra t. l. 58.4 odstotkov višje nad cenami leta 1914. Tako poroča National Industrial Conference Board, ki je v ta namen izvršil najširšo preiskavo. To pa je ni vse; cene živilom, oblikom, premogu in stanovanju še vedno naraščajo, čeprav so se nekateri predmeti malo scenili od julija 1920.

Razne vesti.

ROPARJE, KI SO OROPALI NOVČARO, LOVE V GORAH.

Denver, Colo. — Policeji in šerifski deputiji, razdeljeni v patrulje, love bandite v gorah v severnem delu države Colorado, ki so oropali novčaro za dve sto tisoč dolarjev.

Na lov so se podali, ko je farmar Henry Fuqua obvestil oblasti, da se je sčel s štirimi neznanci, ki so bili težko oboroženi. Naseljih je v zapuščeni hiši na svoji farmi.

Serif Hall v Greeley je takoj zbral svoje deputije, da se poda na lov, obenem pa pa obvestil policijo v Denverju. Serif je s sabo vzel tudi nekaj žandarjev na koncu. Policia iz Denverja se je priprjal na avtomobil in s sabo je imela strojnice. Detektivi so bili pa poleg še oboroženi z lovskimi puškami, ki so imela cevi odrezane, da svinčena zrna bolj škropajo.

Tako oboroženi so se napotili v gore. Kmalu na to je šerif sporočil, da je prišel do farme, toda načel je hišo prazno. Iz Kunerja, Colorado, je došla vest, da so vidi del avtomobil, ki ga isčejo, ko je vozil skozi vas.

Fuqua je izpočeval serifu, da mu je neki tuješ sporočil, da je približal hiši na svoji farmi. Bil je oborožen s puško in dejal mu je, da je s svojimi tovarši na lovu kajutov. Ko je tako govoril, je prišel drug oborožen tuješ, kmalu za tem pa je privozi velik avtomobil, v katerem sta sedeli dve ženi. Farmarju so rekli, da naj odide.

Policeja v Denverju je mobilizirala celo brigado avtomobilov, na katerih so se detektivi odpreljali na lov. Organizirali so poleg tega še patrulje, ki stražijo ceste.

Sofjer, ki je vodil sumljivi avtomobil, je imel obvezan obraz, neki njegov tovarš pa obvezano roko. Tuješ so izginili, kakor da so se nudili v zemljo, z njimi pa tudi avtomobil.

PIŠKAVA JE, PIŠKAVA SPO-
SORNOST PRIVATNEGA BIZ-
NISA.

Washington, D. C. — Privatni biznismani, katerim se vedno zdi, da sanje uslužbeni ljudje premašio hitro delajo, in kateri se radi bahajo s svojo sposobnostjo, so odgovorni, da je vsako leto dve sto milijon pism v Združenih državah napačno adresiranih. In poštar Work pravi, da te pomoči povečajo vsako leto poštne upravne stroške za \$1,470,000. On izjavlja, da je priporočil kongresu, da sprejme zakon, da se razuni za vsako poštne pošiljatev še en cent poštne, ki je napačno adresirana... Posledica tega bi bila, da bi bizniske tvrdke dobile vrnjenih na tisoče komadov oglaševalnih tiskovin. Kadar bi se kaj takega zgodilo, bi pazile, da bi bili naslovni pravilno napravljeni.

Postar Work prizna, da so bile take predloge vedno odklonjene, kadar so bile predložene. Veliki biznis se bo tudi sedaj potrudil, da ne bo sprejeta postava, ki mu skoduje.

POLICAJ SPOZNAN KOT BAN-
DIT.

Chicago, Ill. — Saržent McIntyre, in policej Edward Washburn sta imela nalogo, da lovita tovare, razbojnike, roparje, morderce in druge kriminalce. Za izvrševanje te naloge sta prejemala od mestne občine precej šepla.

Grki kolijo Turke na Kreti.

London, 22. dec. — Brzjavka Aten sporoča, da Grki masakrijo mohamedanske prebivalce na otoku Kreti. Otok je poln grških beguncev iz Male Azije in med njimi se pojavlja glad. Grki so napadli turške kmetije, pobili Turke in si prilastili njih imetje.

Italijanski konzul na Kreti je in terenal v prid miru.

GOVORICA KROŽI, DA POMI-
LOSTE 28 ČLANOV I. W. W.

Washington, D. C. — V političnih krogih se širi novica, da pomiloste osem in dvajset članov organizacije I. W. W., ki so bili obsojeni v večletno jebo zaradi obstruiranja proti vojni. Tijetniki so tovarši Bill Haywooda, ki je utekel po obsojbi v Rusijo. Senator George Wharton Pepper iz Pensylvanije je priporočil, da se izpuste iz ječe, kajti po njegovem mnenju so bili kaznenci po krivici v ječi več ko dve leti.

Dalje govorje, skozi jih je bilo poslužiti tisoč delavec. Slušajo se glasovi, da bodo takaj producirali po pet sto avtomobilov na dan.

Tovarno prično graditi tako.

Prva enota bo zgrajena že do prve maj, v kateri bo delalo do sestnajt tisoč delavev.

VELIKA KANADSKA CERKEV
EGORELA.

Quebec, Can. — Zgorela je katoliška cerkev Notre Dame (Nashe Gospo), ki je bila poznana pod imenom "kvebeška bazilika". Cerkev je imela nagromadenih veliko umetnin in dragocenega nakita. V zadnjem času je zgorelo več katoliških cerkev in samostanov v Kanadi, ali so bili poškodovani po ognju. Nekateri govorijo, da je bil ogenj podtaknjen.

Quebec, Kanada, 22. dec. — Stara katoliška cerkev Notre Dame, ki je bila zgrajena leta 1650, je danes zgorela. Škoda znaša \$90,000.

PET KOMUNISTOV OPROŠČE-
NIH.

Oakland, Cal. — (Fed. Press.) — Sodnik Samuel je na predlog distriktnega pravdnika zavrgel obtožnico proti petim komunistom, ki so bili obtoženi kršenja protisindikalističnega zakona. Proces proti obtožencem je trajal dva meseca in konec je bil, da se porota ni mogla zediniti. Sedem poronikov je bilo za oprostitev, pet pa za krivdo. Distriktni pravnik je priznal, da država nimata trdnih dokazov in druga obravnavna najbrž izpadne tako kot prva. Obtoženci so se sami zagovarjali. Oproščeni so sledoči: J. H. Dolsen, J. E. Snyder, J. G. Reed, C. A. Tobey in J. A. Ragsdale.

Prvi je bil obsojen v ječu od enega leta do pet in tisoč dolarjev denarne globe, drugi pa na devet mesecov v okrajno ječo in dva tisoč dolarjev denarne globe.

To sta prvi dve obsojbi, za kateri je bila izdelana obtožnica na podlagi odkrite korupcije v Školskem svetu.

Koliko časa bosta obsojenca sedela, je težko povedati, ker ju govorovi lahko pomilosti.

Bolgarija pretrgala stike v vrani-
gelovem.

Sofija, 21. dec. — Bolgarska vlada je informirala ruskega poslanika Petrijeva, ki zastopa barianske Wrangela, da je njegova diplomatska služba v Bolgariji končana z 31. decembrom. Ta sklep bolgarske vlade je zelo poparil pristaže ruskih monarhistov, posebno pa vangeljcev, katerih je še precej v Bolgariji. Opozicija kritizira vladu, češ, da ta odlok favorizira boljševike. Stambulski je odgovoril, da Bolgarija želi živeti v miru in prijateljstvu z vsemi državami, všecky Sovjetsko Rusijo.

Irski ministri — ujetniki.

Dublin, 22. dec. — Ministri Irake svobodne države bodo imeli nenavadni Božič. Ker se ne upajo iz vladne palače na cesto v bojanji, da jih zadenejo krogla republičanov, so si uredili začasna stanovanja v pisarnah, v katerih se nahajajo dan in noč kakor ujetniki. Na božični dan jih obiščejo njih družine in obed se bo vrnil v senci strojnic in bajonetov, ki čuvajo minstre.

SAGINAW, Mich. — Tu je bil aretiran Viktor Teran, ki je obtožen, da je pustil svojo mlado ženo v hiši, ko je porodila otroka. Žena je bila tri tedne sama in zadnji četrtek je umrla vsled mrza in lakote.

PUSTIT JE ŽENO UMRETI V
MRAZU.

SAGINAW, Mich. — Tu je bil aretiran Viktor Teran, ki je obtožen, da je pustil svojo mlado ženo v hiši, ko je porodila otroka. Žena je bila tri tedne sama in zadnji četrtek je umrla vsled mrza in lakote.

Vabilo in naznanilo.

Vabilo k zabavi in na
VESELICO

FORD ZGRADI VELIKO TO-
VARNO BLIZO CHICAGA.

Chicago, Ill. — Ford Motor kompanija je kupila blizu Hegewisch, Ind., sedemdeset akrov sveta, ki meji na reko Calumet, Torrencovo cesto in železnično Nickel Plate. Tukaj zgradi tovarno, ki bo stala šest milijonov dolarjev in v kateri bo delalo do sestnajt tisoč delavev. Slišajo se glasovi, da bodo takaj producirali po pet sto avtomobilov na dan.

Tovarno prično graditi tako. Prva enota bo zgrajena že do prve maj, v kateri bo delalo do sestnajt tisoč delavev.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Elias Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ZAHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrož, Box 276, Barberville, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Miss., John Terrel, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. May St., Springfield, Ill.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kan., na Jugoslov. Max Mare, Box 166, Buhl, Miss., na Jugoslov. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Slovenska Narodna

Podpora Jednota

Inkorp. 17. Junija 1907
v državi Illinois.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Čaškar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. T., Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthieu Turk, tajnik bolniškega oddelka Elias Novak, gl. bičajnik John Vogrich, prednik glasila Jalo Zavrtnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelezničar, Box 276, Barberville, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Miss., John Terrel, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Elias Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ZAHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrož, Box 276, Barberville, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Miss., John Terrel, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. May St., Springfield, Ill.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kan., na Jugoslov. Max Mare, Box 166, Buhl, Miss., na Jugoslov. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2639 W. 28th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 2800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 2808 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdrževalni odbor:

Prodsednik: Frank Alek, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Oates, 2639 W. 28th St., Chicago, Ill., Joe Skub, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

Ivan Erazem Tatenbah.

Historičen roman iz 17. veka
slovenske zgodovine.

Josip Jurčič.

(Dalje.)

Njih usoda je bila odločena, predno so sodniki svojo sodbo izrekli, zakaj že 20. dne marta 1. 1670. piše cesar Leopold svojeročno svojemu poslaniku na španskem dvoru, da, ker se je Zrinjski hotel narediti za hrvaškega in jugoslovanskega kralja ('pro principe Croatiae et aliarum partium'), bodo mu na prste potrka, da bodo glave odskočile (will sie schon ad mores bringen, und auf die Finger klopfen, das die Kopf, weg-springen sollen').

Ravno tako žalostno kakor na Slovenskem in Hrvatskem se je končal tudi upor na Ogrskem.

Rakocel, ki je bil do zadnjega z Zrinjskim takoj v zvezi, kakor Zrinjski z Tatenbahom, je sklical neki deželnih zbor v Košice. Tu je bilo sklenjeno, da se ima upor precej začeti in res se je začel. Rakocel povabi poveljnika cesarske vojske v Tokaju, Starhemberga, k sebi v goste — in ga prime ter zapre. Takoj se zdigne s svojo nabranico proti mestu Tokaju, a ga vzeti ne more. Ohrne se tedaj proti Munkáču, gradu svoje matere, ali mati mu ni hotela odpreti vrat, zato se vrne zopet proti Tokaju. Tu sliši, da so Tatenbah, Zrinjski, Frankopan, vsi njegovi mogočni zavezunci, ujeti in zaprti — začne igrati spokorje-

nega grešnika, beži k svoji materi, katera mu res izprosi in za drage denarje odkupi od cesarja vasaj življenje.

Druji glavar ogrskega upora Nadasdij je bil ujet (iz postelje vzbujen) v Potendorfu ter priseljen na Dunaj, kjer se mu je naredila veleizdaja pravda, kakor drugim trem zarotnikom.

A da se vrnemo zopet k Tatenbahu.

Dvajseto poglavje.

Onde j' pala krvea od jumskah,
Onde su ti sva tri poginula.

Srbska narodna pesem.

Zapuščen od vseh mogočnih prijateljev, zapuščen od vseh zvestih duš je sedel Tatenbah leto in dan na graškem gradu. Preiskavanje je teklo dalje, obširno, natančno. Bilo je v vsem vključno poletnaj sodnih izpraševanj ž njim.

Med pričami je bil eden glavnih Baltazar Rihelj, kateri je bil po Kodrovecem povelju v Marijanu prijet in zaprt tisto noč, ko je izdal lehkomejnega svojega gospodarja.

Vsi prejšnji prijatelji so tega zatajili in se umeknili. Samo dva človeka sta bila, ki sta se trudili rešiti ga: žena njegova Ana in stotnik Kaldi.

Ko je grofica Ana zvedela strašno novico, da je njen sopropri zaradi veleizdaje zaprt, se je precej zdignila in se napotila na Dunaj. Na kolenih je hotela tam cesarja Leopolda za nesrečnočno svojega moža prosliti milosti.

Ali v tistem času se ni dalo tiko potovati. Matoma so za to potovanje zvedeli gospodje Tatenbahi sodniki, poslali za njih brze konjike, in ti

so jo došli že v Fronlajnu, prijeti tudi njo in ji celo odvzeli vso zlatnino in srebrnino, kar je imela pri sebi.

Na drug način ga je od početka izkušal rešiti Kaldi. Posredilo se mu je bilo uiti hričem, ki so ga zalezavali. A potem ni iz Nemškega Grafea pobegnil, temveč preobelekel in prenaredil se je v delave in ker je imel precejanjo vsot Tatenbahovih novcev na razpolaganje, znaš se je z njim v zvezo spraviti. Dal mu je pismeno svet, naj se dela, kakor bi bil blažen; na ta način bodo manj pazili nanj, in mogoče bodo rešiti ga. Toda tudi ta črtež se ni dal dolgo upotrebljevati. Doktor Ajzenšmid, eden prvih zdravnikov v Nemškem Graden, kateri je bil od sodne preiskovalne komisije poklican, da bi Tatenbahova blaznost ponarejena ter to sodnikom dokazal s tem, da je naglo v Tatenbahovo izbo stopivš naznani mu, da je grofica Katarina Zrinjska jetnica pripeljana na grad in blizu njega zaprt. Ta novica je Tatenbahu tako prijala, da je vlogo svojo kot blažnik pozabil in se vdal najbriskejšemu togovanju in žalovanju. Njemu se je videla grofica Zrinjska v duševni svoji vzvišenosti kakor angel varuh. Zdaj ko je čul, da je tudi ona v ječi, se mu je zdelo vse izgubljeno.

Dr. Ajzenšmid je bil precej potem neko jutro pri leski cerkvi na ulicah najden mrtev, zaboden s svojim mečem, in Kaldi je izginil.

Dne 26. novembra 1671. l. pridejo k Tatenbahu v ječo mestni sodnik, prvovalnik sodske komisije in dva prisednika ter mu slovesno bero razsodbo, ki se je glasila:

"Ivan Erazem Tatenbah izgubi svoje plem-

stvo in posestva svoja za sebe in svoje naslednike. Odsekana mu bode desna roka, z mečem bodo glavo izgubili s tremi udarci."

Tatenbah je še nekoliko upal na pomisločje. Ko zagni strašno razsodbo, se zgrudi ves obupan. Ves dan ni mogel ničesar govoriti.

Druji dan se toliko obodri, da piše poniso pismo do cesarja, v katerem ga prosi milosti za sebe ali vsej za sinja svojega. Svojih jetničarjev prosi, da bi videl grofico Zrinjsko, katera je bila res po padu Čakavskoga grada tudi jetnica v Nemški Grdec pripeljana, in da bi se poslovil od svojega sina. Oboje mu je bilo dovoljeno.

V spremstvu Jurja Vambrechta, stražmeštra na gradu, stopi grofica Katarina Zrinjska v izbo, v kateri je bil Tatenbah zaprt.

Kako je bila velika gospa izpremenjena!

Visoka veličastna postava je bila upognjena, prej lepo polno lice je bilo upadio, žive gospodarje oči so otemnele. Bila je komaj senca one odločene, navdušene žene, ki je znala toliko mož v dejavnosti ohraniti in oživljati v njih ogenj za veliko idejo — samostalni domovine.

In tudi ona je videla, da se je Tatenbah izpremenil. Komaj sedemintrideset let starci lepi mož je bil bleš, posušen, osivel in zguban.

Koga ona gleda takega, sklene roke in skoraj bi se bila zgrudila. Tatenbah stopi ginjen k njej in sam tolažbe potreben, tolaži njo. Menjal asta v tem žalostenim lipu vlogi; ona prej vselej určna, zdaj vsa potrta — on prej omahljiv, zdaj odločen in nobene pogibelji značoč.

Govorila sta dalj časa, potem sta se poslovila — za vselej.

(Konec prihodnjih.)

BABICA.

Obrazi iz življenja na kmetih.

Spisala češki
BOŽENA NEMCOVÁ.

Poštenovil
FRANCE CEGNAR.

XV.

Drugi dan, ko je žla, kakor po navadi, babica otrokom naproti, bila je prva njena beseda: "Ugancite, otroci, kdo je pri nas!" Otroci se malo zavzemo, ne pridej na preeej na misel, ali kmalu vzklikne Barbika: "Lovec Sluga, kaj ne, babica?" — "Zadel si, in pripeljal je s seboj svojega sinčka." — "Je je to sem vesel, teci mož k njemu!" vzklikne Jožek in se v tek spusti in Tonček steče za njim, da jima torbici od boka odskakuje. Babica kliče, naj gresta, kakor ljudje, in ne skreta, kakor zver, pa kje sta dečka vše bila. Skoraj brez sape butita v izbo; mati ju hoče karati, ali lovec Sluga stegne po njiju dolge svoje roke, vzdigne tega in onega, objame in v liec poljubi. "In kaj sta vse lepo počenjala, kako sta se imela?" vpraša z debelim glasom, ki je v malej izbi močno bobnil. Dečka ne odgovorita brzo, svoje oči upirata v dečka, ki je bil v Barbikih letih in stal poleg lovec Sluge. Bil je lep dečko, ves očetu podoben, dasi njegovi udje niso bili še tako jedrnati, kakor očetovi; tica je imel evetoča, in iz očij mu je blesketalo zgoli dečinsko veselje. "Aha, vidva glede mojega dečka! no le pogledita ga, in sezite si v roke, da bodo dobri tovariši. To je moj Orel." Tako govore pred se postavi sina, ki se nič ni sramoval, in dečkoma roke podajal. Zdaj je prišla Barbika z babico in Nežiko. "No, in tu vidiš Barbiku, o katerej vam sem doma pravil, da mi vselej prva pride željet dobro jutro, kadar tukaj prenočujem. Letos pa, kakor vidim, je to drugače; hodite že v šolo, in toraj mora Jožek zgodaj vstajati z Barbikom. In kako vam je všeč v šoli, ali ne bi raji hodil po lesi, Jožek? Lej, moj Orel mora z menoj na prežo, na goru, znal bodo kmalu tako streljati, kakor jaz," izprašuje in pripoveduje lovec, krog katerega se otroci stali. — "O, ne govorite tega," reče babica; "Jožek se rad straši in bodo hotel videti Orlovo puško." — "Nu, zakaj pa ne, naj jo pogleda: idil Orlek, prinesi mu jo, vsaj ni nabit." — "Ni ne, oče, poslednji strel sem zapalil, kakor več, na kanjo," reče deček. — "In ustrelil si jo, s tem se smeš pohvaliti. Idil, pokaži jo dečkoma!" Dečka sta veselo z Orliom in hišo stekla, babici pa ni dalo miru; da si je Sluga trdil, da je Orlek pazljiv, moral je za njimi. "In tebi je ime, kakor ptič?" vpraša Nežika Orla, ko so bili zvenaj in sta Jožek in Tonček gledala ustreljeno kano. — "Meni je pravo ime Avrelj." — posamej se sinek Nežiki; "ali očetu je povšeč imenovati me Orla, in tudi meni je tu tjubo, orej je lep ptič. Naš oče je nekdaj ustrelil orla." — "To menim," reče Jožek, "jaz ti pokalem orla in mnogo zverij, imam jih naslikane v knjigi, ki sem jo lani na rojatvej njen dan dobil, pojdi z menoj."

(Dalje prihodnjih.)

DR. A. M. SOUKUP,
PHYSICIAN AND SURGEON

3630 W. 22nd St., cor. Millard Ave.
Chicago, Ill.

Ako živite v bližini pridite k temu zdravniku, ako živite daleč plišite njenom in opisite vašo bolezni. On vam bodo poslali potrebna zdravila.

Za kuhanje piva doma.
Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebitine. Poskusite in se preprimate, da je doma pri nas kuhanje vedno je najboljši in najčesnejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih lončev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po poštah, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladiliščarjem in v prodajalne telefoni primern po-pust pri vsejih narocih. Pišite po informaciji na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Borden's EVAPORATED MILK

pri vašem božičnem kobilu.

LETOSNJE vaše božično kobilu naj bi bilo najboljše, ki ste ga še kedaj pripravili, sestalo naj bi se iz različnih jedil, prineslo naj bi vam poхvalo in zadovoljstvo vseh gostov omizja božičnega kobilu. Prva stvar pri tem kobilu morala biti paradižnikova juha, tako napravljena kot so jo nekdaj vaše matere pripravile.

NAJBOLJŠI način za pripraviti smetanski okus paradižnikovi juhi je, uporabite Bordenovo evaporirano mleko, to pa ker Bordenovo evaporirano mleko, je cistno mleko iz dežele z vso smetano v njem. Kadar pripravljate to juho, potrebujete enako količino evaporiranega mleka, kot ako bi rabili smetano. Zapomnite si pa, da prihranite denar s tem, da rabite Bordenovo mleko.

NAVODILA
kako se pripravi iz paradižnikov in smetane juha.

2 Shokoladni Bordenovo mleko.

3 Shokoladni vodil.

5 Številnih avtih kuhanih ali konzerviranih paradižnikov.

2 Odrošna čibule.

3 Čajna šiljka izsekiljana-ja pelerinljiva.

1 Čajna šiljka soli.

1 Čajna šiljka popra.

1 Čajna šiljka sladkorja.

4 Čajna šiljka "Baking soda".

2 Čajna šiljka masla.

2 Čajna šiljka bele muke.

Paradižnikom pridelite dišav in potem pralite petnajst minut. Potem stenite v skodeli sita in ponovno ogrejte. Stopite maslo v zato prizpravljenem loncu, pridelite male muke in medenje dokler postane rumenkasto. Zmolete vse vselej, pridelite poslednji telino fazo, da postane gosta, nato pridelite vse paradižnik in zmolejte v loncu vse skupaj. Potem dejte na mizo gora.

POLEG, da je to eno najboljših mlekov za pripravo juhe, je tudi najboljše, za pripravo raznih drugih jedil in peciva, rabilo naj bi se vselej kojrkoli imate rabiti navadno mleko ali smetano ali karkoli bodo potrebovali pri pravljanju kobil za bočne praznike.

VASE kobil s končajte s tem, da dašte kavo na miso, v katero ste pridigli Bordenovo evaporirano mleko. Vaša kava bodo dobra in imela bo povsem drugačen okus. Storite tako in potem bodo gotovo imeli veselje božične praznike.

Čisto mleko iz

dežele z vso

smetano v njem.

THE BORDEN COMPANY

Borden Building, New York

Chicago urad:

510 N. Dearborn Street

TELEFON DEARBORN 3105